

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Swipe to change

Pomoc prawna

Hiszpania

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

W Hiszpanii wymiar sprawiedliwości ma charakter usługi publicznej. Dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest bezpłatny, tj. nie pobiera się z tego tytułu żadnych opłat. Wniesienie sprawy do sądu wiąże się jednak zwykle z pewnymi kosztami, które obejmują przede wszystkim:

honoraria adwokackie;
koszty związane z publikacją ogłoszeń w dziennikach urzędowych;
kaucje wymagane w przypadku wniesienia określonych środków zaskarżenia;
wynagrodzenie biegłych.

Co do zasady strona wszczynająca postępowanie jest zobowiązana pokryć wspomniane koszty z góry. Na koniec postępowania sąd wskazuje stronę ostatecznie zobowiązaną do pokrycia tych kosztów; w Hiszpanii środek ten określa się jako „obciążenie kosztami postępowania” (*condena en costas*), przy czym w tym przypadku obowiązuje zasada „przegrywający płaci”.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Zgodnie z art. 119 hiszpańskiej konstytucji pomoc prawna jest instytucją, w ramach której którą osobom, które mogą wykazać brak wystarczających środków finansowych, przyznaje się szereg świadczeń, głównie w postaci zwolnienia z obowiązku zapłaty honorariów adwokackich oraz poniesienia kosztów związanych z zeznaniami biegłych, gwarancjami, opłatami sądowymi itp.

W szczególności pomoc prawna obejmuje następujące świadczenia:

wstępną poradę prawną;
honoraria adwokackie;
koszty związane z publikacją ogłoszeń w dziennikach urzędowych;
>kaucje wymagane w przypadku wniesienia określonych środków zaskarżenia;
>wynagrodzenie biegłych.

Wyłącznie w odniesieniu do sporów transgranicznych (po zmianie ustawy o pomocy prawnej dokonanej ustawą nr 16/2005 z dnia 18 lipca 2005 r., w wyniku czego zapewniono zgodność systemu pomocy prawnej z przepisami dyrektywy 2002/8/WE) pomoc prawna obejmuje następujące świadczenia:

usługi tłumaczenia ustnego;
tłumaczenie pism/dokumentów;
koszty podróży, w przypadku gdy wymagane jest osobiste stawiennictwo danej osoby;
obronę przez adwokata (*abogado*) i reprezentację przez zastępcę procesowego (*procurador*), nawet jeżeli usługi te nie są konieczne, o ile wymaga ich sąd, aby zagwarantować równość stron.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Pomoc prawna przysługuje wszystkim obywatelom UE, którzy są w stanie wykazać, że nie dysponują wystarczającymi środkami (w przypadku sporów transgranicznych dotyczy to wyłącznie osób fizycznych).

Prawo do pomocy prawnej mają również obywatele państw trzecich, którym przysługuje prawo legalnego pobytu w Hiszpanii lub prawo uznane na podstawie konwencji międzynarodowych (np. konwencji dotyczących uprowadzenia dziecka za granicę), na takich samych warunkach jak obywatele Unii.

W sprawach z zakresu prawa pracy pomoc prawna przysługuje każdej osobie zatrudnionej, niezależnie od jej obywatelstwa i stopnia zamożności.

Pomoc prawna przysługuje stowarzyszeniom i fundacjom nienastawionym na zysk.

Pomoc prawna w postępowaniu karnym, administracyjnym i wstępnym postępowaniu administracyjnym przysługuje cudzoziemcom, którzy są w stanie wykazać, że nie mają wystarczających środków na uczestnictwo w postępowaniu, nawet jeżeli przebywają w Hiszpanii nielegalnie.

Niezależnie od faktu dysponowania wystarczającymi środkami na uczestnictwo w postępowaniu prawo do pomocy prawnej przysługuje ofiarom przemocy ze względu na płeć, terroryzmu i handlu ludźmi, a także małoletnim i osobom z zaburzeniami psychicznymi, które są ofiarami znęcania się lub niewłaściwego traktowania, przy czym prawo to obejmuje również pozostających przy życiu członków rodziny ofiary w przypadku jej śmierci, pod warunkiem że nie są oni sprawcami.

Podobnie niezależnie od faktu dysponowania wystarczającymi środkami na uczestnictwo w postępowaniu pomoc prawna przysługuje osobom, które są w stanie wykazać, że poniosły trwale szkody w wyniku wypadku, co całkowicie uniemożliwia im normalne zatrudnienie lub wykonywanie zawodu, i wymagają pomocy innych osób, jeżeli przedmiotem sporu jest odszkodowanie z tytułu poniesionych szkód.

W postępowaniu z zakresu prawa pracy prawo do pomocy prawnej w celu obrony przed sądem przysługuje pracownikom i osobom korzystającym z systemu zabezpieczenia społecznego bez konieczności przedstawiania dowodów potwierdzających brak wystarczających środków.

W przypadku sporów transgranicznych prawo do pomocy prawnej przysługuje wówczas, gdy wnioskodawca jest w stanie udowodnić brak możliwości uiszczenia kosztów postępowania z powodu różnic w kosztach utrzymania między państwem członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, a Hiszpanią.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Pomoc prawna jest dostępna we wszystkich rodzajach postępowań – zarówno procesowych, jak i nieprocesowych – w których kwota roszczenia przekracza 2 000 euro, z wyjątkiem przypadków, w których pomoc adwokata jest niezbędna ze względu na przedmiot postępowania. Obejmuje ona wszystkie postępowania w pierwszej instancji, w drugiej instancji oraz etap wykonania orzeczenia.

W postępowaniach, których przedmiotem jest kwota niższa niż 2 000 euro i które nie są objęte przymusem adwokackim, pomoc prawną można przyznać również wówczas, gdy stroną przeciwną reprezentuje pełnomocnik procesowy lub gdy sędzia lub sąd wyraźnie tak postanowi w celu zapewnienia równości stron.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Przewidziano możliwość tymczasowego wyznaczenia adwokata przez izbę adwokacką (*Colegio de Abogados*) w terminie maksymalnie 15 dni roboczych od daty otrzymania wniosku albo na podstawie orzeczenia sądowego.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularz uzyskać można w biurze informacji prawnej (*Servicio de orientación jurídica*) izby adwokackich, sekretariatach sądów dziekańskich (*Decanatos de los Juzgados*) oraz w komisjach ds. pomocy prawnej na szczeblu prowincji (*Comisiones provinciales de Asistencia Jurídica Gratuita*).

Generalna Rada Adwokacka (*Consejo General de la Abogacía Española*) udostępnia obywatelom portal internetowy poświęcony pomocy prawnej (*Justicia Gratuita*), na którym można między innymi wypełnić formularz wniosku o przyznanie pomocy prawnej lub sprawdzić, czy spełniono przesłanki finansowe uprawniające do skorzystania z pomocy prawnej. W każdym przypadku należy jednak złożyć dokumenty i wniosek w opisany poniżej sposób.

Gdzie należy złożyć wniosek?

Wnioski o przyznanie pomocy prawnej wraz z odpowiednią dokumentacją należy składać w biurze ds. informacji prawnej izby adwokackiej właściwej dla siedziby sądu, przed którym toczy się postępowanie główne, lub sądu właściwego dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy, jeżeli postępowanie jeszcze się nie rozpoczęło.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Dokumenty dotyczące:

sytuacji finansowej wnioskodawcy i członków jego rodziny;

sytuacji osobistej i rodzinnej;

ochrony prawnej, o którą się wnioskuje.

W szczególności następujące dokumenty:

potwierdzenie uiszczenia podatku dochodowego od osób prawnych (*Certificado de liquidación del Impuesto sobre Sociedades*) (w przypadku osób prawnych);

fotokopia oświadczenia o prowadzeniu działalności nienastawionej na zysk lub o wpisie do rejestru fundacji (*Registro de Fundaciones*) (w przypadku osób prawnych);

potwierdzenie prawa własności (*Certificado de signos externos*) wydane przez władze lokalne w miejscu zamieszkania wnioskodawcy;

zaświadczenie o zameldowaniu (*Certificado de empadronamiento*);

zaświadczenie wydane przez INEM dotyczące okresu bezrobocia i pobierania zasiłku;

zaświadczenie o pobieraniu emerytury państwowej (*Certificado de cobro de pensiones públicas*);

zaświadczenie z Urzędu ds. Zatrudnienia (*Servicio Público de Empleo Estatal – SPEE*) potwierdzające pobieranie zasiłku dla bezrobotnych oraz okres, na jaki przyznano taki zasiłek;

inne (wszelkie dokumenty służące potwierdzeniu przedstawianych okoliczności faktycznych).

Aby przyspieszyć proces składania wniosków, izby adwokackie mogą jednak – jeżeli są do tego wyraźnie upoważnione – występować o kilka takich zaświadczeń w imieniu stron.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wnioski o przyznanie pomocy prawnej należy składać w biurze ds. informacji prawnej izby adwokackiej właściwej dla siedziby sądu, przed którym toczy się postępowanie główne, lub sądu właściwego dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy, jeżeli postępowanie jeszcze się nie rozpoczęło. W tym ostatnim przypadku sąd niezwłocznie przekazuje wniosek właściwej miejscowo izbie adwokackiej.

Izby te wyznaczono do przyjmowania wniosków o pomoc prawną w sporach transgranicznych. W takich sporach organem przekazującym wniosek jest izba adwokacka właściwa dla miejsca zwykłego pobytu lub dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy.

Obywatel Unii, którego państwo jest stroną Porozumienia europejskiego w sprawie przekazywania wniosków o przyznanie pomocy sądowej, może zwrócić się do organu centralnego wyznaczonego przez jego państwo do wykonywania postanowień tego porozumienia.

Wniosek należy złożyć przed wszczęciem postępowania lub, jeżeli stroną ubiegającą się o pomoc prawną jest pozwany, przed złożeniem odpowiedzi na pozew. Zarówno powód, jak i pozwany mogą jednak zwrócić się o przyznanie pomocy prawnej również w późniejszym terminie, o ile wykażą, że ich sytuacja materialna uległa zmianie.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Izba adwokacka może podjąć następujące decyzje tymczasowe:

powiadomienie wnioskodawcy, że wniosek zawiera braki, które należy usunąć w terminie 10 dni pod rygorem odrzucenia wniosku;

stwierdzenie niedopuszczalności i bezzasadności wniosku oraz powiadomienie o tym fakcie komisji ds. pomocy prawnej;

stwierdzenie, że wniosek spełnia wymogi prawne, co skutkuje wyznaczeniem adwokata w terminie maksymalnie 15 dni, oraz powiadomienie o tym fakcie izby pełnomocników (*Colegio de Procuradores*), aby w terminie 3 dni wyznaczyła pełnomocnika procesowego. Izba adwokacka przekazuje wniosek komisji ds. pomocy prawnej w celu ostatecznego zatwierdzenia.

Jeżeli izba adwokacka nie jest w stanie podjąć decyzji w terminie 15 dni, wnioskodawca kieruje swój wniosek bezpośrednio do komisji ds. pomocy prawnej, która niezwłocznie postanawia o tymczasowym wyznaczeniu adwokata (*abogado*) i pełnomocnika procesowego (*procurador*) na czas weryfikacji informacji i dokumentów.

Komisja ma obowiązek podjęcia ostatecznej decyzji o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy prawnej w terminie maksymalnie 30 dni od daty otrzymania akt. Jeżeli komisja nie podejmie decyzji w terminie 30 dni, tymczasowe decyzje podjęte przez izbę adwokacką i izbę pełnomocników zostają zatwierdzone.

W terminie trzech dni o decyzji należy powiadomić wnioskodawcę, izbę adwokacką, izbę pełnomocników oraz sąd, przed którym toczy się postępowanie, lub przewodniczącego składu orzekającego, jeżeli postępowanie jeszcze się nie rozpoczęło.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Jeżeli wnioskodawcą jest powód, składa on wniosek – przed rozpoczęciem postępowania – do izby adwokackiej właściwej dla siedziby sądu, przed którym toczy się postępowanie główne, lub do sądu dziekańskiego właściwego dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy.

1. Pozwany składa wniosek przed wniesieniem odpowiedzi na pozew. Wniosek złożony przez pozwanego nie wstrzymuje biegu postępowania; sąd może jednak – z urzędu lub na wniosek zainteresowanej strony – nakazać zawieszenie postępowania do czasu podjęcia decyzji o przyznaniu pomocy prawnej lub o odmowie jej przyznania.

W przypadku sporów transgranicznych, w których pomoc prawna ma na celu wniesienie sprawy do sądu w innym państwie członkowskim, wniosek można również złożyć w izbie adwokackiej (w przypadku osób mających miejsce zamieszkania w Hiszpanii, których dotyczy spór w innym państwie) właściwej dla miejsca pobytu lub zamieszkania wnioskodawcy.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Zgodnie z ogólną zasadą izba adwokacka wyznacza adwokatów według ustalonej kolejności. Wnioskodawca może jednak wskazać własnego adwokata pod warunkiem zrzeczenia się przez niego z praw do otrzymania honorarium za świadczone usługi.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Pomoc prawna obejmuje następujące koszty:

wstępną poradę prawną;

honoraria adwokackie;

koszty związane z publikacją ogłoszeń w dziennikach urzędowych;

kaucje wymagane w przypadku wniesienia określonych środków zaskarżenia;

wynagrodzenie biegłych.

80% ulgi w opłatach za akty notarialne oraz za wypisy z rejestru gruntów i rejestru działalności gospodarczej.

Ponadto w przypadku sporów transgranicznych pomoc prawna obejmuje koszt usług tłumaczenia ustnego oraz tłumaczenia pism/dokumentów, a także koszty podróży, jeżeli sąd rozpoznający sprawę stwierdzi konieczność osobistego stawiennictwa.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Jeżeli dochody wnioskodawcy przekraczają dwukrotność kwoty krajowej płacy minimalnej, lecz nie są wyższe niż jej pięciokrotność, w wyjątkowych przypadkach komisja ds. pomocy prawnej może przyznać pomoc prawną z uwagi na sytuację osobistą i rodzinną wnioskodawcy.

W takim przypadku komisja bierze pod uwagę sytuację rodzinną wnioskodawcy, liczbę dzieci lub członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu, opłaty sądowe oraz inne koszty wynikające z wszczęcia postępowania lub inne koszty o podobnym charakterze, (które to elementy obiektywnie ocenia), a także, każdorazowo, przysługujący wnioskodawcy status członka (wstępnego) rodziny zaliczonej do specjalnej kategorii dużych rodzin.

Na takich samych warunkach jak te przedstawione w poprzednim akapicie można przyznać pomoc prawną z uwagi na stan zdrowia wnioskodawcy lub osób z niepełnosprawnościami, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy nr 51/2003 z dnia 2 grudnia 2003 r. o równych możliwościach, niedyskryminacji i powszechnej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, a także osób pozostających na utrzymaniu wnioskodawcy, w przypadku gdy wnioskodawca występuje w imieniu tych osób i w ich interesie, pod warunkiem że postępowanie jest związane ze stanem zdrowia lub z niepełnosprawnością, które to okoliczności stanowią przesłankę takiego wyjątkowego przyznania pomocy prawnej.

W takich przypadkach dana komisja ds. pomocy prawnej wyraźnie określa, które świadczenia wymienione w art. 6 mają zastosowanie do wnioskodawcy.

Koszty procesowe nieobjęte pomocą prawną pokrywa wnioskodawca do chwili zasądzenia kosztów od jednej ze stron. W przypadku zasądzenia kosztów od strony przeciwnej beneficjent częściowy otrzymuje od niej zwrot wszelkich poniesionych kosztów procesowych.

W przypadku obywateli zamieszkałych w innym państwie UE powyższą zasadę stosuje się w sposób ostrożny, z uwzględnieniem poziomu życia w państwie zamieszkania, aby uniknąć działania na niekorzyść wnioskodawcy.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Prawo do pomocy prawnej uznane w danym sporze obejmuje wszelkie procedury i zdarzenia związane ze sporem, w tym egzekucję, jeśli nastąpi ona w ciągu dwóch lat od dnia wydania orzeczenia w pierwszej instancji, a także wszelkie apelacje od wyroków w ramach tego samego sporu, bez potrzeby składania jakiegokolwiek dodatkowego wniosku.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Decyzję o przyznaniu pomocy prawnej można uchylić, jeżeli podjęto ją na skutek podania przez wnioskodawcę nieścisłych lub nieprawdziwych informacji bądź pominięcia faktów.

Wypłatę środków w ramach pomocy prawnej można wstrzymać, jeżeli sytuacja finansowa osoby, która z niej korzysta, poprawi się w ciągu trzech lat.

W przypadku obu tych scenariuszy obowiązuje ogólna zasada: koszty pokrywa strona przegrywająca.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Na postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej przysługuje zażalenie, które należy wnieść na piśmie do komisji ds. pomocy prawnej w terminie 10 dni od dnia powiadomienia o postanowieniu. Zażalenie to rozpoznaje sąd właściwy.

Ostatnia aktualizacja: 14/03/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.